

*Садурська А.С.,
студентка ННІ № 3 НАВС,
Волох О.К.,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування НАВС*

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

Актуальність дослідження. Тема принципів адміністративного судочинства є дуже актуальною в сучасному світі, оскільки вона пов'язана з важливими правовими питаннями, які стосуються взаємодії між державою та громадянами, а також підприємствами та іншими юридичними особами. Адміністративне право є складовою частиною публічного права, яке регулює відносини між державою та її органами з одного боку та громадянами та юридичними особами з іншого. Адміністративний судочинство - це процедури і правила, які регулюють вирішення судом адміністративних справ, пов'язаних з діяльністю державних органів. Дослідження теми принципів адміністративного судочинства є важливим, оскільки знання цих принципів є необхідним для кожного, хто стикається з адміністративним судочинством. Це стосується як громадян, так і юридичних осіб, що взаємодіють з державними органами. Дослідження цієї теми допоможе зрозуміти, які права та обов'язки мають громадяни та юридичні особи під час взаємодії з державними органами, як вирішуються адміністративні справи, які процедури мають додержуватися суди та інші органи, які принципи повинні дотримуватися при розгляді адміністративних справ тощо.

Метою даного дослідження є аналіз принципів адміністративного судочинства.

Виклад основного матеріалу. Ми визначили адміністративне судочинство способом досягнення мети адміністративно-процесуального регулювання. Тому питання правильного порядку організації адміністративного процесу є важливим. А запорукою ефективності такого процесу є, у першу чергу, принципи, оскільки вони є основними, вихідними ідеями. Оскільки в оновленому процесуальному законодавстві міститься значна кількість нових положень, надзвичайно актуальним є дослідження сутності та визначень основних його категорій, зокрема й таких, як принципи. Насамперед необхідно розібратись із самим поняттям «принцип». Це поняття, як і сам принцип, є досить багатограним, що зумовлює дослідження представниками різноманітних галузей знань. Зокрема, у філософських працях категорію «принцип» визначають як вихідне положення, системо-утворюючий елемент або центральне поняття. Його називають узагальненням і поширенням певного положення на всі явища галузі, з якої принцип абстрагований.

Грунтовна увага приділяється цій тематиці і в юридичній літературі. Огляд міркувань учених правознавців про призначення принципів права дозволяє зробити декілька узагальнень. А саме, виділяємо три основні думки. По-перше, принципи права можуть бути надійною опорою для рішення суду, адже є дійовим інструментом, використання якого необхідне для вирішенні далеко не теоретичних спорів. Принципи права регулюють суспільні відносини, виступаючи юридичною основою вирішення справи як поряд з нормами позитивного права, так і самостійно. По-друге, принципи права забезпечують єдність правового регулювання суспільних відносин, цементують усі компоненти юридичної надбудови. По-третє, принципи права визначають напрямок правового регулювання суспільних відносин. Тобто можна зробити висновок про те, що під принципами права необхідно розуміти вихідне положення, яке виражає сутність права як особливого

правого регулятора. Не менш важливим є те, що це положення відображає і висловлює основні цінності, на які орієнтується право, а також визначає зміст та спрямованість правового регулювання. Принцип права є загальнообов'язковим правилом поведінки [1, с. 74].

Адміністративне судочинство характеризується наявністю спеціальних завдань, основним серед яких є захист прав і свобод людини та громадянина від свавілля посадових та службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування. До характерних особливостей принципів адміністративного судочинства необхідно віднести: 1) ідейну визначеність; 2) нормативну визначеність; 3) демократичність; 4) дієвість; 5) автономність; 6) системність. Відповідно до ч. 3 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України встановлено галузеві принципи адміністративного судочинства: «1) верховенство права; 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; 3) гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; 4) змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі; 5) обов'язковість судового рішення; 6) забезпечення права на апеляційний перегляд справи; 7) забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом; 8) розумність строків розгляду справи судом; 9) неприпустимість зловживання процесуальними правами; 10) відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення». Такі галузеві принципи адміністративного судочинства певною мірою дублюють загальні принципи правосуддя, що визначені у ч. 1 ст. 129 Конституції України, а саме: «1) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; 2) забезпечення доведеності вини; 3) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; 4) підтримання

публічного обвинувачення в суді прокурором; 5) забезпечення обвинуваченому права на захист; 6) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; 7) розумні строки розгляду справи судом; 8) забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення; 9) обов'язковість судового рішення».

Отже, відмінними від конституційних принципів правосуддя є відсутність вимоги доведеності вини у процесі розгляду та вирішення спору у порядку адміністративного судочинства [2, с. 59].

Відповідно до частини п'ятої статті 124 і частини третьої статті 129 Конституції України судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України, а обов'язковість рішень суду визнано однією з основних засад судочинства (стаття 14 КАС України). Судові рішення, що набрали законної сили, а також ті, що підлягають негайному виконанню, є обов'язковими для всіх органів державної влади і органів місцевого самоврядування, посадових чи службових осіб, фізичних та юридичних осіб і підлягають виконанню на всій території України. Принципи адміністративного судочинства є нормативними. Це означає, що їх належить застосовувати, як і будь-яке положення КАС України. Практичне значення принципів полягає у тому, що їх втілення у судочинство надає йому якості правосуддя і навпаки – ігнорування веде до порушення права на судовий захист і, як правило, до неправосудності судових рішень. Принципи є ціннісним орієнтиром для надання тлумачення правилам адміністративного судочинства в разі їх застосування, а також усунення у них прогалин.

Для адміністративного судочинства як для судочинства, основним завданням якого є захист прав і свобод людини та громадянина, законних інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин, цілком зрозуміла спрямованість

принципів адміністративного судочинства, їх сутність. Вони виступають і гарантіями реалізації завдань судочинства, і гарантіями дотримання процесуальної форми цього захисту. Основна функція норм і принципів адміністративного процесуального права полягає в тому, щоб сприяти юридично правильному здійсненню прав і свобод громадян та виконанню обов'язків усіма учасниками процесу [3, с. 155].

Висновки. Отже, підсумовуючи все вищевикладене, можна зробити наступні висновки щодо принципів адміністративного судочинства:

Принципи адміністративного судочинства є невід'ємною частиною адміністративного права і відображають засади, які повинні бути дотримані при вирішенні справ, пов'язаних з діяльністю державних органів.

До принципів адміністративного судочинства належать: принцип правової держави, принцип законності, принцип рівності сторін, принцип гласності та прозорості, принцип обґрунтованості та мотивування рішень, принцип швидкості та доступності судової захисту, принцип незалежності суддів та принцип справедливості.

Знання принципів адміністративного судочинства є важливим для всіх, хто має стик з адміністративним судочинством, так як вони визначають права та обов'язки громадян та юридичних осіб під час взаємодії з державними органами.

Вивчення принципів адміністративного судочинства є важливим для забезпечення рівності перед законом, підвищення якості судових рішень та зменшення можливості корупції та неправомірних дій державних органів.

Отже, вивчення та дотримання принципів адміністративного судочинства є важливим для забезпечення рівності перед законом та правопорядку, підвищення довіри громадян до державних органів та зменшення можливості корупції та неправомірних дій державних органів.

Література:

1. Задорожна І.Ю. Принципи адміністративного судочинства України: теорія і практика реалізації. *Наше право* № 1, 2021. URL: http://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/72-_Zadorozhna.pdf (дата звернення: 20.03.2023).
2. Бояринцева М. Принципи адміністративного судочинства в Україні. *JURNALUL JURIDIC NAȚIONAL*. 2019. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/4/part_1/11.pdf (дата звернення: 20.03.2023).
3. Корчинський О. Принципи адміністративного судочинства як основа захисту прав людини і громадянина. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13185/151-156.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).

Саміленко І.С.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

2 курсу ННІ №1 НАВС

СУТНІСТЬ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Проблема громадського контролю є надзвичайно актуальною для України на теперішній час, оскільки влада сьогодні, фактично, вільна від такого контролю, є безвідповідальною та не здійснює в повному обсязі дотримання чинних національних нормативно-правових актів.

Громадський контроль є важливою складовою демократичної системи. Він допомагає забезпечити відкритість та прозорість діяльності публічної адміністрації та